

Tisztelt Miniszter Asszony!

Engedje meg, hogy a **Pedagógusok Szakszervezete (PSZ) Könyvtáros, Könyvtárostanári Tagozata** nevében gratuláljunk kinevezéséhez és sikeres munkát kívánjunk felelősségteljes feladataihoz!

Meggyőződésünk, hogy az **iskolai könyvtár** a közoktatás és a szakképzés stratégiai alapköve: nem csupán információs központ, hanem a kritikai gondolkodás, az olvasáskultúra és a digitális kompetenciafejlesztés helyszíne is.

A 2024 májusában alakult tagozatunk célja az iskolai könyvtárakban dolgozó könyvtárostanárok és könyvtárosok érdekképviselése, valamint az iskolai könyvtári hálózat szolgáltatási színvonalának rendszerszintű fejlesztése. Ennek kulcspontjai az infrastrukturális feltételek modernizálása, az állomány folyamatos és tervszerű frissítése, valamint a szakemberellátottság minőségi és mennyiségi biztosítása.

Szakmai tevékenységünk hangsúlyos eleme a hatályos jogszabályi környezet monitoringja. Célunk a szabályozási hiányosságok feltárása és a jogalkalmazási anomáliák – különösen a kinevezési és besorolási gyakorlatok – jelzése a döntéshozók felé, elősegítve ezzel a jogkövető és szakmailag fenntartható működést.

Elengedhetetlennek tartjuk továbbá az iskolai könyvtár funkcióinak és pedagógiai lehetőségeinek hangsúlyos megjelenítését a Nemzeti alaptantervben és a kerettantervekben, mivel jelenleg ezen alapvető szabályozókban a könyvtár szerepköre nem kap kellő figyelmet, ami nehezíti a könyvtárpedagógiai munka integrálását az oktatási folyamatba.

Emellett előremutatónak és a terület fontosságához méltónak tartanánk, ha az iskolai könyvtárügy az új minisztérium szervezeti felépítésében is nevesítve megjelenne.

Meggyőződésünk, hogy a szakterület fejlődését nagyban előmozdítaná egy olyan kijelölt szakmai felelős vagy szervezeti egység, akihez közvetlenül fordulhatnánk, aki az iskolai könyvtárakat érintő kérdésekben koordinációs szerepet töltené be a minisztériumi és minisztériumok közötti döntéshozatali folyamatokban.

Mivel küldetésünk és törekvéseink közösek, szoros együttműködésre törekszünk a társ- és szakmai szervezetekkel, így különösen a Könyvtárostanárok Egyesületével (KTE), valamint a Magyar Könyvtárosok Egyesületével (MKE), a Közgyűjteményi és Közművelődési Dolgozók Szakszervezetével (KKDSZ) és a Civil Közoktatási Platformmal (CKP) is.

Sajnos az elmúlt időszakban úgy éreztük, hogy a szakma hangja és javaslatai nem találtak kellő meghallgatásra. Jelenleg számos égető problémával küzdünk, többek között:

- a besorolások és kinevezések körüli bizonytalanságokkal (munkaidő és bérkérdések),
- adminisztrációs anomáliákkal, különös tekintettel a KRÉTA-rendszerre,

- az állománybővítés nehézségeivel és a tankönyvkezelés szakmai anomáliáival,
- a szakképzés területén az iskolai könyvtárak jogi státuszának méltatlan alulszabályozottságával.
- különösen nélkülözzük a megbízható és nyílt országos statisztikát, szorgalmazzuk az adatszolgáltatási anomáliák feloldását.

Bízunk abban, hogy az új oktatáspolitikai stratégiai partnerként tekint az iskolai könyvtárakra és az ott dolgozó elkötelezett szakemberekre.

Nyitottak vagyunk a szakmai párbeszédre és készek vagyunk együttműködni minden olyan folyamatban, amely az iskolai könyvtárak hosszú távú jövője és szakmai megújulása érdekében történik.

A minket érintő legsürgetőbb, megoldásra váró kérdéseket a választások előtt pontokba szedve foglaltuk össze a **“Mit kíván a Pedagógusok Szakszervezete az új Kormánytól?”** című dokumentumban, amit most tagozatunk az **iskolai könyvtárakat érintő 16 ponttal** egészített ki. Ezt a dokumentumot jelen levelünkhöz mellékeljük, mivel meggyőződésünk, hogy a benne foglaltak szilárd szakmai alapot jelenthetnek a jövőbeni közös gondolkodáshoz és a konstruktív párbeszéd megkezdéséhez.

Várjuk megtisztelő válaszát egy személyes egyeztetés reményében.

Budapest, 2026. június 9.

Tisztelettel: A PSZ Országos Könyvtáros,
könyvtárostanári Tagozata

Kéréseink az iskolai könyvtárakra, könyvtárostanárokra (oktatókra), könyvtárosokra vonatkozóan

1. Legyen minden iskolában (ideértve a szakképző intézményeket is) könyvtár: pedagógus végzettségű könyvtárostánárral, napi nyitvatartással megfelelő óraszámban.

Indoklás: Az iskolai könyvtár – jó esetben – az intézmény információs központja és a digitális kompetenciafejlesztés helyszíne, egyben az esélyegyenlőség megteremtésének egyik fontos eszköze az oktatási rendszerben. Jelenleg ez inkább csak kívánalom. Számos intézményben – különösen kisebb településeken és a szakképzésben – a könyvtárak funkcióvesztettek, zárva tartanak vagy csak heti néhány óra nyitvatartással működnek. Sok esetben hiányzik a szakképzett könyvtárostánár. Pedagógus végzettségű szakember nélkül az iskolai könyvtár nem tudja betölteni alapvető feladatát: a tanulók szövegértésének fejlesztését, a kritikai gondolkodás és az önálló kutatómunka tanítását. A napi nyitvatartás biztosítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a diákok számára egyenlő esélyű hozzáférést biztosítsunk a tudáshoz és a biztonságos tanulási környezethez a tanórákon kívül is.

Gyakori probléma, hogy a pedagógus végzettséggel rendelkező kollégák, könyvtárostánárok a másik szakjukat is tanítják, ez mellett más felelősségteljes feladatot is ellátnak, mint pl. az iskola pályázatainak menedzselése, pályázatírás, elszámolás, egyéb projektmenedzseri feladatok, ami negatívan befolyásolja az iskolai könyvtárak működését (csökkent nyitvatartási idő, könyvtári munka).

Elmondható, hogy országos szinten az iskolai könyvtárak nagy része nem felel meg a 20/2012-es rendeletnek, ami az iskolai könyvtárakra nézve szakmai szempontból megfelelő minimum.

2. Vizsgálják felül az intézményekben történt könyvtárbezárásokat, nyissák meg és működtessék újra a korábban bezárt, de fizikailag még létező könyvtárakat. Ha kell, adjanak forrást és lehetőséget új könyvtárak létrehozására.

Indoklás: A szakképzés irányítási és jogi struktúraváltása sok esetben negatív hatást jelentett az iskolai könyvtárak terén. Sok intézményben könyvtárbezárások történtek, más helyeken pedig a könyvtár pusztá könyvraktárrá silányult. Sajnos ez a folyamat a köznevelésben is megfigyelhető.

Kérjük a minisztériumot, kötelezzék az intézményeket a 2015 óta lezajlott átszervezések során bezárt vagy funkcióját veszített könyvtárak szakmai újrainvitására. Ahol az infrastruktúra teljesen megsemmisült, ott biztosítsanak központi költségvetési forrást új iskolai könyvtárak létesítésére.

3. Vizsgálják felül az iskolai könyvtárban dolgozó NOKS-ként foglalkoztatott kollégák státuszát, illetményét és könyvtáron kívüli feladatait. Minden pedagógus végzettséggel rendelkező kolléga kapja meg az őt megillető besorolást és illetményt.

Indoklás: Az intézmények jelentős részében a pedagógus végzettséggel és könyvtáros szakképzettséggel rendelkező kollégákat nem pedagógus- vagy oktatói státuszban, hanem nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő (NOKS) munkakörben foglalkoztatják.

Sokszor iskolai ügyviteli, adminisztratív vagy technikai munkakörbe kényszerítik őket. Ez a gyakorlat súlyos bérdiszkriminációt eredményez és figyelmen kívül hagyja a tényleges feladatellátást. A könyvtárostanárok nevelő-oktató tevékenységet végeznek, rendszeresen tartanak könyvtárhasználati és szakórákat, irányítják a tanulók önálló kutatómunkáját, fejlesztik a digitális írástudást, valamint támogatják a hátránykompenzációt és a tehetséggondozást. Pedagógiai funkciójuk vitathatatlan, foglalkoztatásuk jogi keretei mégis méltatlanok.

4. Vizsgálják felül a szakképzési törvényt és annak végrehajtási rendeletét. Írja elő a jogszabály, hogy minden szakképző intézményben iskolai könyvtárnak kell működnie.

Kerüljenek szabályozásra ezekben a joganyagokban az iskolai könyvtárak működésének alapvető kérdései, ilyenek például: az iskolai könyvtárak alapfeladatai, a könyvtárostánárra (oktatóra) vonatkozó munkaidő-beosztási és feladatellátási szabályok, a könyvtárra vonatkozó alapkövetelmények, a minimális dokumentumszám, a minimális tárgyi feltételrendszer, a nyitvatartás minimális óraszám, az iskolai könyvtárak működését szabályozó dokumentumok főbb pontjai, követelményei.

Indoklás: A szakképzés átszervezésekor a terület kikerült a köznevelési szabályozás alól, azonban a szakképzési joganyagba nem emelték át a könyvtárak működését garantáló és szabályozó elemeket. Míg a korábbi 2011. évi CXCV. törvény (Nkt.) és a jelenleg hatályos köznevelési szabályozás nevesíti az iskolai könyvtárat és szabályozza a fentebb felsoroltakat (pl. alapfeladat, alapkövetelmények), a 2019. évi LXXXV. törvény a szakképzésről (Szt.), valamint a végrehajtásáról szóló 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet nem tartalmazza mindezt. Ez a szabályozási hiányosság súlyos diszkriminációt jelent, és jelentős esélyegyenlőtlenséget okoz a szakképzésben tanuló diákok hátrányára. A jogharmonizáció elengedhetetlen ahhoz, hogy a szakképzésben részt vevő oktatók és tanulók számára is alanyi jogon biztosított legyen a korszerű információs háttér és a szakmai fejlődéshez szükséges könyvtári környezet.

5. Kerüljön törvényi szabályozásra egy - az intézmények éves költségvetésében biztosított - állományfejlesztésre fordítható keret, melynek összege legyen arányos az adott intézmény tanulói létszámával.

Indoklás: Jelenleg az iskolai könyvtárak túlnyomó többsége egyáltalán nem kap állandó, tervezhető forrást az állomány gyarapítására. A beszerzések esetlegesen: jobb esetben alkalomszerűen, az év végén megmaradt intézményi maradványösszegekből vagy pályázatokból jut valamekkora összeg könyvekre. Ez a gyakorlat szakmailag tarthatatlan.

A Pedagógusok Szakszervezete Országos Irodája a 2018. május 25-től hatályos 2016/679 EU Rendeletnek eleget tett.

A könyvtári állomány nem könyvek véletlenszerű halmaza, hanem egy tervszerűen, a pedagógiai programhoz és a diákok életkori sajátosságaihoz igazított gyűjtemény. Rendszeres forrás hiányában a könyvtárak elöregszenek, nem tudják lekövetni sem a tantárgyi változásokat (például a szakképzés új tankönyveit, háttérirodalmát), sem a kortárs ifjúsági irodalom trendjeit, ezáltal elveszítik információs bázis és „olvasósalogató” szerepüket. További súlyos probléma, hogy ahol van is néha keret, a beszerzés menete (például a tankerületi vagy centrumszintű központosított engedélyeztetési eljárások miatt) rugalmatlan és nehézkes.

6.Sürgősen induljon el egy könyvtárkorszerűsítési program az iskolai könyvtárak infrastrukturális, tárgyi, szakmai feltételrendszerének és IKT eszközeinek korszerűsítésére. Biztosítsanak minden iskolai könyvtár részére integrált könyvtári rendszerre való előfizetést.

Indoklás: Az állományfejlesztési forráshiányon túl az iskolai könyvtárak többsége ma méltatlan, elavult fizikai körülmények között működik. Sok intézményben több évtizedes, elöregedett polcok és bútorok találhatók, az IKT-eszközpark pedig kritikus állapotban van: a legtöbb helyen mindössze egyetlen, elavult számítógép jut a könyvtárosnak, miközben a diákok számára fenntartott olvasói munkaállomások teljesen hiányoznak. Így az iskolai könyvtár képtelen betölteni valódi funkcióját. Ahelyett, hogy inspiráló, „olvasósalogató” közösségi tér és digitális alkotóműhely lenne. Elfogadhatatlan, hogy a digitális oktatás korában számos iskolai könyvtárban még mindig nincs korszerű, felhőalapú integrált könyvtári rendszer (IKR). Ennek hiányában az állomány feldolgozása, kereshetősége és a kölcsönzés adminisztrációja korszerűtlen, ami egyben elvágja a diákokat a modern információszerzési mintáktól.

7.Kérjük a NAT felülvizsgálatát. Kérjük egy aktuális információs műveltséget megalapozó, könyvtári ismereteket is tartalmazó tananyag és tantárgyi keretrendszer kidolgozását a szakmai szervezetekkel egyeztetve.

Indoklás: A jelenleg érvényben lévő 2020-as NAT drasztikus visszalépést jelent a könyvtárhasználati és információkeresési tartalmak terén a korábbi, 2012-es Nemzeti Alaptantervhez képest. Míg a 2012-es szabályozásban a befogadó tantárgyak (kiemelten a magyar nyelv és irodalom, valamint az informatika) még határozottan, konkrét követelményrendszerrel és nevesített tartalmakkal integrálták a könyvtári ismereteket, addig a 2020-as NAT-ból és a hozzá kapcsolódó kerettantervekből ezek az elemek szinte teljesen eltűntek vagy jelentéktelenné váltak.

Ez a visszalépés szakmai abszurditás: éppen abban a korban fosztja meg a diákokat a rendszerszintű forráskritikai és információkezelési tudástól, amikor a digitális tér, az internetes információdömping és a mesterséges intelligencia miatt a kritikai gondolkodás és az önálló kutatási képesség alapfeltételévé vált.

8.A könyvtárostanárok/oktatók kerüljenek bele a tantárgyfelosztásba és a KRÉTA rendszerbe.

Indoklás: Jelenleg teljesen esetleges és intézményfüggő, hogy a könyvtárostánár szerepel-e a tantárgyfelosztásban és dokumentálhatja-e a munkáját a KRÉTA rendszerben. A nyitvatartási időben végzett könyvtárostánári tevékenység, a diákok kutatómunkájának és információkeresésének személyre szabott segítése is teljesen dokumentálatlan marad. A fenntartók és az intézményvezetők leggyakrabban arra hivatkozva hagyják ki őket a rendszerből, hogy a feladatkörhöz nem rendelhető fix, állandó tanulócsoporthoz. Bár tény, hogy a könyvtárostánár mindig az adott projektnek vagy szakórának megfelelő tanulócsoporthoz dolgozik, a KRÉTA szoftver fejlesztései technikailag már rég alkalmasak lennének ezen rugalmas órák és alkalmi csoportok kezelésére. Mivel a könyvtárostánárok által tartott könyvtárhasználati órák, szakórai modulok és egyéni fejlesztések adminisztrációja kizorul a KRÉTA-ból, a munkájuk a rendszer szintjén láthatatlanná válik. Ez a hiányosság közvetlenül táplálja azt a téves és káros sztereotípiát, hogy a könyvtárostánár „nem valódi pedagógus”, így a szakma leértékeléséhez vezet.

9.A könyvtárostanárok rendelkezzenek szükséges felhatalmazással és erőforrásokkal a mesterséges intelligencia forráskritikájának és etikai vonatkozásainak szakszerű tanításához.

Indoklás: Az iskolai könyvtárak információs központ szerepét tölthetik be az oktatási intézményekben. A mesterséges intelligencia robbanásszerű terjedésével a diákok nap mint nap használják az MI-programokat a házi feladatokhoz és a tanuláshoz, miközben védtelenek a gép által generált téves információkkal és az MI-vel generált hamisított tartalmakkal szemben. Az információk hitelességének ellenőrzése és az internetes etika eleve a könyvtárostánárok szakterülete, így az MI-tudatosság tanítása ennek a tudásnak a modern kori kiterjesztése. Ez a téma szervesen beilleszthető lenne egy új, átdolgozott Nemzeti alaptanterv (NAT) könyvtárhasználati tananyagába, így nem jelentene plusz óraterhet a diákoknak, viszont azonnali választ adna az internetes biztonság és a kritikai gondolkodás legújabb kihívásaira. Kérjük a minisztériumot, hogy biztosítson célzott továbbképzéseket, segédanyagokat és hivatalos tantervi felhatalmazást a könyvtárostánárok számára, hogy az iskolai könyvtár a tudatos és etikus MI-használat bázisa lehessen.

10.A munkaköri leíráson kívül végzett tevékenység (pl. tankönyvellátás) csak külön megbízási szerződéssel kerüljön ellátásra.

Indoklás: Az iskolai könyvtárak helyzetét/ problémáit kutató, mellékletként csatolt felmérésünkre kapott válaszok szerint a tankönyvfelelős kollégák többsége, akik legtöbb esetben egyben könyvtárostánárok vagy könyvtárosok (NOKS), nem kap külön megbízást a tankönyvrendelési feladatok ellátására a tankönyvrendelési időszak kezdetén (aktuális év

márciusa) a feladat elkezdése előtt, a többség csak utólagosan, többnyire ősszel kapja meg a szerződést és az ezért járó juttatás is hektikus.

Olyan is előfordul, hogy a feladat munkaköri leírásba kerül, külön juttatás, pontosan meghatározott feladatmegjelölés nélkül.

11.A szakmai és érdekképviselői szervezetekkel egyeztetve vizsgálják felül és kerüljön átalakításra a tankönyvellátás rendszere.

Indoklás: A tankönyvellátással kapcsolatos munkajogi problémát megírtuk 10. pontban. Meglátásunk szerint a jelenlegi tankönyvellátás rendszere pazarló. Az iskolai könyvtárak tankönyvtári gyűjteményében hatalmas mennyiségű tankönyv halmozódott fel, amit a fenntartó többnyire nem enged selejtezni. Szintén probléma, hogy a szakképző intézmények számára biztosított normatívát nem tudják felhasználni az intézmények (nincsenek számunkra megfelelő tankönyvek a tankönyvlistán), a fennmaradó összeg elveszik. A tankönyvek intézményi szintű kezelésére vonatkozóan nem készült egységes leírás, szabályzat, így intézményenként más nyilvántartások készülnek. Kérjük egy egységes, konszenzuson alapuló közös szabályozás bevezetését.

12. A szakmai szervezetek bevonásával induljon el egy modernizálási folyamat az iskolai könyvtári állomány nyilvántartásának, leltározásának és selejtezésének szabályozására.

Indoklás: A 3/1975. (VIII. 17.) KM-PM együttes rendelet a könyvtárak számára kötelezően előírja a dokumentumállomány rendszeres ellenőrzését (leltározását), a nyilvántartási pontosság fenntartását, valamint a feleslegessé vagy használhatatlanná vált állomány szabályszerű törlését (selejtezését). A törvény az iskolai könyvtárak számára betarthatatlan, mivel ezekben a könyvtárakban a legtöbb esetben 1 fő dolgozik, sokszor félállásban vagy ettől kevesebb óraszámban. Természetesen szükséges a legfontosabb könyvtári előírások betartása, de az iskolai könyvtárban a pedagógiai funkció az elsődleges. A leltár ideje alatt be kell zárni a könyvtárat (az a tanév idejét jelenti, a szünetekben az iskolai könyvtár is zárva tart, a kolléga szabadságát tölti). Az oktatási intézmény nem tudja biztosítani a törvény által előírt feltételeket a leltározás jogkövető elvégzéséhez. Ennek ellenére a teljeskörű felelősei a könyvtárosok, könyvtárostánárok, akik jogilag is elszámoltathatók (a 2023. Púétv. szerint is).

13. Akkreditált, ingyenes könyvtárpedagógiai és könyvtár szakmai továbbképzések biztosítása a könyvtári szakmai szervezetekkel (Könyvtárostánárok Egyesülete, Könyvtári Intézet, Egyházi Könyvtárak Egyesülete) egyeztetve.

Indoklás: az újonnan bevezetett, központosított képzési rendszerben a könyvtárostánárok, könyvtárosok számára jelenleg nincs releváns, elérhető képzés.

14. Kérjük a TÉR / Oktatói értékelési rendszer átgondolását.

Indoklás: a kollégáink számára a TÉR/Oktatói értékelési rendszer megvalósítása jelentős terhet jelent. Kérjük ezek felülvizsgálatát.

15. Az iskolai könyvtárak statisztikai adatai legyenek pontosak, nyilvánosak.

Indoklás: a KIR statisztika az iskolai könyvtárakról nem tükrözi a valóságot. Feltételezzük, hogy az alapító okirat alapján automatikusan kerül be a statisztikába, hogy van az intézményben könyvtár.

Az iskolai könyvtárakra vonatkozó statisztikai adatok/kérdések tartalmát sem tartjuk szakmailag megfelelőnek. A statisztika például nem kérdez rá a beszámolási időszakban történt selejtezési adatokra, nem tudjuk külön sorban feltüntetni a törzsállományon belül a könyvek számában, értékében történt gyarapodást.

Vagyis a számok mutatók, de önmagában nem elegendők, hiszen a könyvtár nyitvatartását, szolgáltatási kínálatát, valódi működését nem mutatják, csak bizonyos tényeket, adatokat tesznek láthatóvá.

16. Vonják be a szakszervezeteket és a könyvtárosokat, könyvtárostanárokat összefogó szakmai szervezeteket az iskolai könyvtárakkal kapcsolatos törvények és jogszabályok átalakításába.

Kötelező egyeztetési mechanizmus: Kérjük a minisztériumot, hogy ne hozzon az iskolai könyvtárakat, a könyvtárostanárokat és az oktatást segítő kollégákat érintő döntést, jogszabálymódosítást a reprezentatív szakszervezetek és a szakmai szervezetek bevonása és érdemi véleményezési joga nélkül.

Közös munkacsoport felállítása: Kezdeményezzük egy közös szakmai munkacsoport felállítását, amelynek feladata a jelenlegi szabályozási hiányosságok feltárása és a korábbi pontokban megfogalmazott törvénymódosítások konszenzusos előkészítése.

A fenntartható és működőképes iskolai könyvtári rendszer záloga a szakma és a döntéshozók közötti partneri együttműködés helyreállítása.

Mellékletek:

- könyvtárostanárok, (iskolai) könyvtárosok (NOKS) besorolásával kapcsolatos jogi anyag
- felmérés a tankerületi fenntartású iskolai könyvtárakra vonatkozóan

